

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

7 ספטמבר 2012

ב"ל 12398-05-11

בפני: כב' השופטת רוית צדיק

התובעים:

1.ש.ש.ק

2.א.ש.ק

ע"י ב"כ עו"ד ש. מזרחי

-נגד-

הנתבע:

המוסד לביטוח לאומי
ע"י ב"כ עו"ד מ. קריצמן

ספרות:

[א' ברק, פרשנות במשפט, כרך ב, פרשנות החקיקה \(התשנ"ג\)](#)**פסק דין**

1. השאלה הדרושה הכרעה בתיק זה הינה תכלית סעיף 45 [לחוק הביטוח הלאומי](#), [נוסח משולב] התשנ"ה - 1995, (להלן - החוק).

רקע עובדתי -

2. התובעים הינם זוג חד מיני על כן נבצר מהם להביא ילדים לעולם יחדיו. בשל כך פנו לפונדקאות בהודו.
3. מאחר ולאם הראשונה היו קשיים בעטיים לא צלח ניסיון להרות, פנו התובעים לאם פונדקאית אחרת.
4. שפר גורלם של התובעים ובחודש 4/2010 נולדו תאומים בנים לאם הפונדקאית הראשונה.
5. בחודש 6/2010 נולד בן נוסף לאם הפונדקאית השנייה אשר הריונה לא הופסק, חרף העבודה כי האם הראשונה הרתה.

6. התובעים הינם האבות הביולוגים של שלושת הילדים.
7. ביום 24.2.11 הודיע הנתבע לתובעים כי תביעתם נדחתה בהתאם לסעיף 45(א) לחוק הקובע כי קצבת לידה תשולם אם נולדו בלידה אחת יותר משני ילדים.

תמצית טענות התובעים-

8. החוק מעניק להורים לשלישיה קצבת לידה למשך תשעה חודשים מלאים שכן העומס הן הכלכלי והן הפיזי הרובץ עליהם הינו כבד מאוד.
9. אמנם הסעיף מדבר על "לידה אחת" אך יש לפרש את החוק כך שיתאים לשינוי העיתים ובין היתר לחוק הסכמים לנשיאת עוברים (אישור הסכם ומעמד היילוד) התשנ"ו-1996, וישרת את המטרה לשמה חוקק החוק. יש לבחון האם העובדה כי השלישיה לא נולדה באותו יום או מאותה אישה יש בה כדי להפחית מהעומס הטיפולי הרובץ על בני הזוג. בנסיבות מקרה זה נדרש בית הדין למלא את הלקונה בחוק.
10. התובעים זכאים לקצבה מפאת הרצינות הטמון בחקיקה אשר נועד להקל על העומס המוטל על בני הזוג ובצורך לממן ולגדל בו זמנית שלושה ילדים או יותר.
11. יש לתן את הדעת לעובדה כי שלישיה אשר אומצה ביום אחד מזכה את הוריה בגמלה הגם ששלושת הילדים לא נולדו ביום אחד או נולדו מאותה אם, אלא די שאומצו באותו יום. מכאן קביעת יום האימוץ או יום הלידה הינה קביעה שרירותית מבלי שהובאו בחשבון אפשרויות אחרות להבאת ילדים לעולם.
12. מדובר בקביעת יום שאינה אלא דקלרטיבית ואין בה כדי לשנות מעצם העובדה כי זוג ההורים קיבלו לידיהם בטווח זמן כה קצר שלושה תינוקות בני יומם.
13. אין כל בסיס חוקי או מוסרי להפלות בין התובעים לבין בני זוג להם נולדו באופן טבעי שלישיה שעה שהעומס הטיפולי והכלכלי המוטל על התובעים או על זוג אחר זהה לחלוטין. לכך כיוון המחוקק בקביעתו כי הורים לשלושה ילדים או יותר זכאים לגמלה למשך תשעה חודשים.

תמצית טענות הנתבע-

14. לשון החוק נוקטת בשפה מפורשת ברורה וחד משמעית. החוק מציע אפשרות לקבלת קצבת לידה למבוטחת בלידה אחת. ככל שהמחוקק רצה לשנות את דרישות החוק היה נוקט

- צעדים לשינוי. קבלת התביעה משמעותה ריקון מתוכן של הוראת החוק והרשות השופטת תעשה שימוש בסמכות מעין זו רק במקרים חריגים.
15. החוק משתמש בלשון "מבוטחת" בלשון נקבה. שימוש באופן שונה במונח "מבוטחת" יכניס תחת סעיף 45 לחוק סיטואציות נוספות כמו לידות משפחות מרובות נשים (מזרח ירושלים, מגזר בדואי וכיוצא').
16. מקום בו החוק נוקט בלשון בהירה וברורה אין אלא לפרשו על פי מילותיו, ואין כל מקום לפרשנות שונה ומרחיבה.
17. החוק מגדיר באופן דווקני מי הקבוצה אשר תהא זכאית לקצבת לידה. כבר נקבע בפסיקה כי אין בעובדה כי בחוק סוציאלי עסקינן כדי לחייב פרשנות הפורשת כנפי החוק על ציבור נפגעים גדול ככל שניתן. יש לבחון את הזכאות לפי לשון החוק. כמו כן נקבע כי גם לחוק סוציאלי או לחוק בעל גוון סוציאלי יש גבולות. (ראה בהתאמה [ע"ע 34/03 אסנת שפרן - יוסף אלוש \(מיום\)](#); [ע"א 358/83 שולמן נ' ציון חברה לביטוח בע"מ, פ"ד מב \(2\) 844](#)).
18. כפי שנקבע בפרשת שפרן קיימים תנאים ברורים ומוגדרים, ההוראה קובעת ומגדירה: "נולדו בלידה אחת יותר משני ילדים ישלם המוסד למבוטחת קצבת לידה." מכאן שמי שאינו מקיים אחר התנאי קרי, לידה אחת, אינו זכאי לקצבת לידה לפי סעיף 45 לחוק.
19. במידה ויוכנס תחת סעיף 45 מתן קצבת לידה להורים במסגרת פונדקאות ייוצר מצב בו על פיו הורים אשר פנו למוסד הפונדקאות יזכו לזכויות יתר לעומת הורים מאמצים.
20. טענות התובעים ביחס לקביעה שרירותית של יום האימוץ אינן נכונות בבסיסן. קביעת יום קובע לצורך אימוץ לא יכולה להיעשות בהליך פונדקאות בו מתרחשת לידה הקרובה יותר מבחינה ביולוגית לאחד מההורים הביולוגיים ואילו בהליך האימוץ, אין לידה ואין קשר ביולוגי בין ההורים המאמצים להורים הביולוגיים. היום הקובע נקבע לפי מועד קבלת הילוד לחזקת הוריו המאמצים.
21. החוק אכן מכיר בעומס המוטל על הורים לשלושה ילדים או יותר אך מגביל את מתן העזרה לסיטואציה ספציפית ומוגדרת שכן כל פרשנות אשר תרחיב את הסעיף תוביל למדרון חלקלק ותכלול במסגרתה סוגים שונים של משפחות.

דיון והכרעה-

22. סעיף 45 לחוק קובע כדלקמן –

"(א) נולדו, בלידה אחת, יותר משני ילדים, ישלם המוסד למבוטחת,

בכפוף להוראות סעיף קטן (ג), קצבת לידה חודשית בשיעורים אלה:

(1) בעד שלושה ילדים - 50% מהסכום הבסיסי;

(2) בעד ארבעה ילדים - 75% מהסכום הבסיסי;

(3) בעד חמישה ילדים או יותר - 100% מהסכום הבסיסי.

(ב) קצבת הלידה תשולם בעד התקופה המתחילה ב-1 בחודש שלאחר

הלידה והמסתיימת בתום תשעה חודשים ממועד זה.

(ג) הקצבה תשולם לפי מספר הילדים שהיו בחיים ב-1 בחודש שבעדו

משתלמת הקצבה, ואולם בעד החודש הראשון שלאחר חודש

הלידה תשולם הקצבה לפי מספר הילדים שהיו בחיים בתום

שלושים ימים מיום הלידה."

23. אין חולק כי לידת שלישייה הינה אירוע גדוש התרגשות ושמחה אך לעיתים טומן בחובו קשיים ממשיים. לידה מרובת עוברים מצריכה הערכות מקיפה הן בפן הכלכלי והן בפן הפיזי ולא פעם מחייבת את עזרת המשפחה המורחבת והסביבה הקרובה נוכח ריבוי המטלות הרובץ על בני הזוג. כל אלה מהווים נטל כלכלי לרבות נטל פיזי ונפשי כבד על כתפי בני הזוג. הרציונל העיקרי העומד ביסוד חקיקת הסעיף נועד להקל על ההורים ולאפשר התמודדות קלה והדרגתית עם הקשיים הכרוכים בהריון מרובה עוברים.

24. בנסיבות המקרה שבפני יש לבחון האם סיטואציה בה נולדו לזוג הורים שלושה תינוקות

בהפרש של 60 יום (זוג תאומים ולאחר 60 יום תינוק נוסף), יש כדי לאיין את הוראות

הסעיף ולהוביל לתוצאה כי אינם זכאים לקצבה.

25. כאמור, התובעים גורסים כי יש לראות בשתי הלידות לידה אחת כמשמעותה בסעיף 45(א) לחוק,

ובהתאם זכאים הם לקצבת לידה עבור שלישייה. לשיטתם, יש להפעיל פרשנות תכליתית

מרחיבה ואין ליצור אבחנה בין זכאות לקצבה כאשר לזוג שלושה תינוקות רכים שנולדו

בהפרש של חודשיים, לבין מבוטחת אשר ילדה בלידה אחת שלושה ילדים ומעלה. מנגד טען

הנתבע כי לא מדובר באותה לידה אלא בשתי לידות שונות לפיכך, הזכאות הינה לכל לידה בנפרד

על כן במקרה זה לא קמה זכאות לקצבה.

26. בספרו של פרופ' א. ברק, פרשנות במשפט (כרך ב'), פרשנות החקיקה, תשנ"ג, עמ' 85, נאמרו

בין היתר הדברים הבאים אשר לפרשנות התכליתית-

"מבין המשמעויות (הלשוניות) השונות שהטקסט החקיקתי סובל (כיצורה לשונית) יש לבחור באותה משמעות (משפטית) המגשימה את התכלית המונחת ביסוד הטקסט החקיקתי. אם מספר משמעויות (לשוניות) מגשימות את תכליתו של הטקסט החקיקתי, יש לבחור באותה משמעות אשר יותר מכל משמעות אחרת מגשימה באופן המלא ביותר את תכליתה של החקיקה. זהו כלל התכלית, אשר מעמיד את התכלית ככלל הפרשני המרכזי. זוהי אמת המידה העיקרית על פיה ניתן מובן לטקסט משפטי. זהו כוכב הצפון של הפרשנות, והציר עליו היא סובבת. זהו "עקרון העל" של הפרשנות."

27. לצורך בחינת תכלית החוק נבחן את סעיף החוק בניסוחו המקורי אשר קבע את הזכאות, הוא סעיף 94ג. כפי שמפורסם בספר החוקים 1166, י"ט טבת התשמ"ו, 31.12.1985, אשר זהה לסעיף 45 לחוק כיום.
- עם זאת בחינת תכלית החקיקה כעולה מדברי ההסבר לחוק (מיום י"א טבת, התשמ"ו) מעלה כי כך סבר המחוקק:
- "מוצע לקבוע כי יולדת שילדה יותר משני ילדים בלידה אחת, תהיה זכאית, בנוסף למענק לידה, גם לקיצבת לידה לתקופה של ששה חודשים, כשיעור הקיצבה משתנה לפי מספר הילדים.**
- בקיצבה המוצעת יש תמיכה נוספת במשפחה בתקופה הראשונה שלאחר הלידה".**
28. הנה כי כן, אין חולק כי ההיסטוריה החקיקתית מלמדת כי כוונת המחוקק בהענקת קצבת לידה הינה הקלה בעומס המוטל על הורים הנדרשים לטפל בשלושה תינוקות רכים ולתמוך במשפחה בתקופה הראשונה שלאחר הלידה. בנסיבות אלה דומה כי ראוי להיזקק לפרשנות רחבה תוך הסתמכות על רציונל ותכלית הסעיף, על פיו מקום בו נופל עול גידול שלושה תינוקות או יותר בטווח קצר, על זוג הורים, קמה הזכאות לקבלת הקצבה בהתאם לחוק.
29. לא נעלמה מעיני העובדה כי הצעת החוק עניינה ב"לידה אחת" אולם סבורני כי המציאות החברתית בה חיים אנו כיום מחייבת התאמת הסעיף לסיטואציה אשר בפנינו אותה לא חזה המחוקק עם חקיקת הסעיף בשנת 1985.
- ודוק; הזכאות לקצבה תהיה תלויה באופן אינהרנטי בסמיכות הזמנים בין הלידות וכן בעובדה כי לתינוקות זוג הורים אחד אשר נושא בגידולם בשונה ממגזרים בהם מתקיימים נשואים למספר נשים בו זמנית על כן, יתכן מצב בו שתי נשים תלדנה יחדיו אולם נטל הגידול והעומס על האימהות אינן כעומס על אם אחת הנדרשת לטפל לבדה בשני ילדים או יותר.
30. בענייננו, טווח של חודשיים ימים בין לידת התאומים לבין לידת תינוק נוסף מתיישב עם רציונל הסעיף, באופן שיש לקבל את התביעה. אין חולק כי גם תינוק בן חודשיים ימים (ולא כל שכן - זוג תאומים) במועד לידת התינוק השלישי, עדיין זקוק להשגחה מתמדת לרבות לצרכים בסיסיים רבים וממילא העומס הנופל על כתפי ההורים בגידול שלושה תינוקות רכים האחד בן יומו ושניים נוספים בני כשישים ימים, אינו נופל מהעומס המוטל על כתפי הורים לשלישיה אשר באו לאוויר העולם באותו היום.
31. זאת ועוד. נוכח הטכנולוגיה המיילדותית המתפתחת וריבוי ההריונות כעולה מחוק ההסכמים לנשיאת עוברים (אישור הסכם ומעמד יילוד), התשנ"ו-1996, על המחוקק לתן דעתו למגוון המקרים והסיטואציות העשויות להתעורר בהקשר לסעיף 45 לחוק. מקום בו הדבר לא נעשה על ידי המחוקק נדרשים לכך בתי הדין בדרך של פרשנות. לא אחת נפסק כי **"החוק הוא יצור חי, פרשנותו צריכה להיות דינמית. יש להבינו באופן שישתלב ויקדם את המציאות המודרנית"** (ראו- ע"א 2000/97 לינדורן נ' קרנית – קרן לפיצוי נפגעי תאונות

דרכים פי"ד נה (1) 12, 33 ; וכן ראו- **רע"פ 9818/01 שמעון ביטון נ' ציון סולטן** (ניתן ביון 31.3.05). תפקיד בית המשפט הינו בין היתר לבחון האם השתנו נסיבות החיים או המסגרות הנורמטיביות במידה כזו המאפשר פרשנות ראויה ועדכנית לסעיף החוק. כך סבורני כי יש לנהוג במקרה זה מקום בו סעיף החוק עצמו אינו כולל מענה לשינוי העיתים, הנסיבות ואפשרויות השונות להקמת משפחה באמצעות הורות אחרת.

32. אשר לטענות הנתבע בדבר מדרון חלקלק – ככל שהטענה כי בימינו אנו עשויים להתעורר יותר מקרים כגון אלה מאשר בעבר, לא שוכנעתי כי מדובר ב"מכת מדינה" כטענת הנתבע ומכל מקום אין מדובר במקרה בו שיקולים כלכליים ראוי כי יטו את הכף. משלא הונחו בפני נתונים אני סבורה כי לאור האפשרויות השונות להרות ראוי היה כי החוק יותאם למציאות החיים כך שהמחוקק יאמר דברו מפורשות, על מנת ליצור יציבות ומבלי להיזקק לפרשנות בכל מקרה ומקרה.

33. כמו כן סבורני כי יש להבחין בין מקרה זה לבין משפחות ממזרח ירושלים ומשפחות בדואיות כפי שאוזכרו בסיכומי הנתבע, מאחר ובמקרים האחרונים להבדיל ממקרה זה, מדובר **בשתי אימהות** ובנוסף אב המגדלים את הילדים יחדיו בעוד בעניינינו בני הזוג לבדם נושאים בגידול הילדים לפיכך, ממילא תכלית החקיקה אינה מתקיימת בנסיבות אלה.

סוף דבר –

34. דין התביעה להתקבל. התובעים זכאים לקצבת לידה בהתאם להוראות סעיף 45 לחוק.

35. נוכח התוצאה אליה הגעתי יישא הנתבע בהוצאות שכ"ט עו"ד בסך של 6,000₪ אשר ישולמו תוך 30 יום מהיום, אחרת יישאו הפרשי הצמדה וריבית החל מהיום ועד התשלום המלא בפועל.

לצדדים זכות ערעור על פסק הדין לבית הדין הארצי לעבודה בירושלים, תוך 30 יום מיום קבלתו.

ניתן היום כ' אלול, תשע"ב, 07 ספטמבר, 2012.

רוית צדיק 54678313

חתימה

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)